

Persbericht

PB11-069
15 november 2011
9.30 uur

Economische groei valt terug

- **Economie 1,1 procent gegroeid op jaarbasis in derde kwartaal**
- **Kwartaal op kwartaal 0,3 procent krimp**
- **Zowel de gezins- als de overheidsconsumptie in de min**
- **Bescheiden groei export en investeringen**
- **Banengroei stagneert**

Volgens de eerste, voorlopige raming van het CBS is de Nederlandse economie in het derde kwartaal van 2011 met 1,1 procent gegroeid ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. In vergelijking met het tweede kwartaal kromp de economie met 0,3 procent. Het is voor het eerst sinds het tweede kwartaal van 2009 dat kwartaal op kwartaal de economie krimpt. Het aantal banen van werknemers was 33 duizend hoger dan een jaar geleden.

Minder consumptie huishoudens

Huishoudens hebben in het derde kwartaal van 2011 ruim 1 procent minder besteed dan een jaar eerder. Vooral de aanschaf van nieuwe auto's laat een scherpe daling zien. Ook de uitgaven aan kleding en schoeisel waren lager. Verder gaven consumenten, mede door het slechte weer in juli en augustus, minder uit in de horeca.

De uitgaven van de overheid aan algemeen bestuur en defensie daalden fors door algemene kostenbesparingen en minder banen. De bestedingen van de overheid aan de zorg namen nog steeds toe. Per saldo daalde de consumptie van de overheid licht in vergelijking met een jaar eerder.

Bescheiden groei export

De export van goederen en diensten groeide, met 4,0 procent ten opzichte van een jaar eerder, bescheiden. Ook in het tweede kwartaal was de uitvoergroei bescheiden. De uitvoer van Nederlands product was in het derde kwartaal 2,9 procent en de wederuitvoer 5,1 procent hoger dan een jaar geleden.

Investerings hoger

In het derde kwartaal is 4,6 procent meer geïnvesteerd dan een jaar eerder. Deze groei is vergelijkbaar met die in het tweede kwartaal. Vooral de investeringen in auto's en machines waren hoger. De investeringen in woningen, bedrijfsgebouwen en gww-werken groeiden met 2,6 procent. Dit is minder dan in voorafgaande kwartalen.

Nauwelijks groei zakelijke dienstverlening

Het lichte herstel in de zakelijke dienstverlening zette in het derde kwartaal niet door. Ten opzichte van een jaar geleden is er sprake van slechts een zeer bescheiden groei. Onder meer de advies- ingenieurs- en architectenbureaus en de makelaars laten een krimp zien. De uitzendbranche groeide nog licht.

De groei van de totale industriële productie was in het derde kwartaal bescheiden. Ook de bouwproductie groeide slechts licht.

Banengroei stagneert

In het derde kwartaal van 2011 waren er 33 duizend banen van werknemers meer dan in hetzelfde kwartaal van 2010. Dit is een stijging met 0,4 procent. De banengroei was het grootst in de handel, vervoer en horeca met 31 duizend banen. Ook in de zorg en de zakelijke dienstverlening groeide het aantal banen sterk. Vergeleken met een jaar geleden was de banenkrimp met 15 duizend het grootst bij de overheid, gevolgd door de industrie en de bouw.

Na correctie voor seizoeninvloeden is het aantal banen in het derde kwartaal vrijwel gelijk aan dat in het tweede kwartaal van 2011.

Technische toelichting

Achtergrondinformatie over de ramingen

Er worden meerdere ramingen samengesteld en gepubliceerd van de economische groei en de banenontwikkeling in een kwartaal. De eerste raming of *flash-raming* wordt uiterlijk 45 dagen na afloop van een kwartaal gepubliceerd. De cijfers van de eerste raming kunnen wijzigen op grond van nieuwe statistische broninformatie die nadien beschikbaar komt. In de tweede raming die uiterlijk 90 dagen na afloop van een kwartaal wordt gepubliceerd, is deze nieuwe en meer uitgebreide statistische informatie verwerkt. Op dat moment komen bovendien meer detailgegevens beschikbaar. Bij de eerste raming van het vierde kwartaal worden de eerste drie kwartalen opnieuw vastgesteld en komt tevens de eerste raming van het jaar gereed.

Ook nadien kunnen de cijfers nog worden aangepast. De kwartaalgegevens worden namelijk eenmaal per jaar in juli geïjkt aan de jaarcijfers van de Nationale rekeningen die volgens een vaste cyclus van drie opeenvolgende ramingen (voorlopige raming, nader voorlopige raming en definitieve raming) worden herzien. Ook hier is sprake van steeds betere en meer gedetailleerde statistische informatie op basis waarvan de ramingen kunnen worden verrijkt.

Teneinde de bijstellingen in de opeenvolgende ramingen van de economische groei en de banenontwikkeling zo gering mogelijk te houden werkt het CBS voortdurend aan een verbetering van de kwaliteit van de bronstatistieken die ten grondslag liggen aan de genoemde ramingen en aan de gehanteerde methodieken bij de Nationale rekeningen. Meer informatie hierover en de algemene overzichten en achtergronden van de bijstellingen zijn te vinden op de website van het CBS onder de themapagina macro-economie/methoden/onderzoeksbeschrijvingen/ bijstellingen.

Werkgelegenheid

In dit persbericht wordt ook een eerste raming van de banen van werknemers in dit kwartaal gepubliceerd, waarbij een onderverdeling gemaakt wordt naar bedrijfstakken. Zelfstandigen blijven buiten beschouwing. De tweede raming van de werkgelegenheid met daarbij een raming van de beloning van werknemers wordt gepubliceerd in een afzonderlijk persbericht tegelijkertijd met de verschijning van de tweede raming van de economische groei op kwartaalbasis.

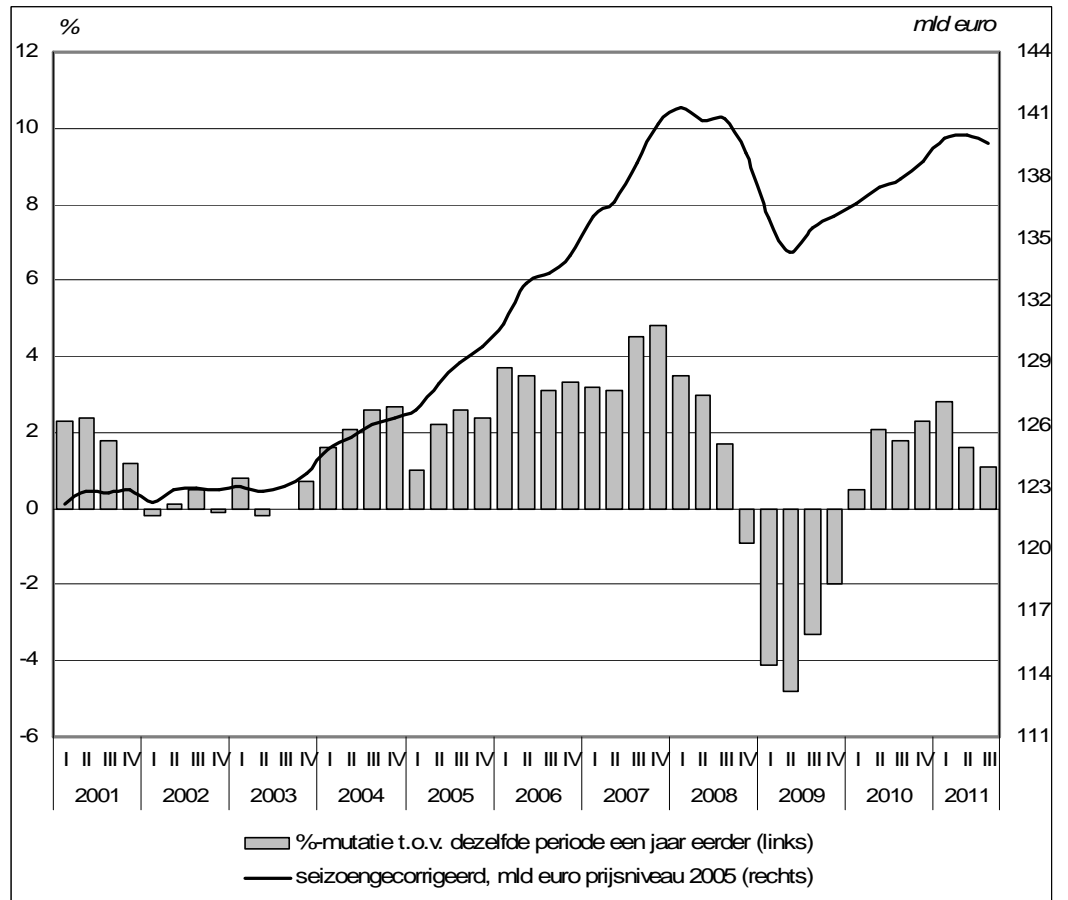
Seizoengecorrigeerde gegevens

Normale praktijk is dat mutaties worden berekend ten opzichte van het vergelijkbare kwartaal van het voorafgaande jaar. Om een zo goed mogelijk beeld te geven van de conjuncturele stand van zaken wordt de groei voor enkele variabelen zoals het bbp en het aantal banen ook ten opzichte van het voorgaande kwartaal berekend. Hierbij wordt gecorrigeerd voor seizoen- en werkdageffecten. Bij het uitkomen van nieuwe kwartaalcijfers wordt deze seizoencorrectie steeds opnieuw doorgerekend. Dit leidt doorgaans tot geringe bijstellingen van eerder geraamde cijfers, incidenteel tot meer substantiële bijstellingen.

Aanvullende informatie

Aanvullende informatie over de ontwikkelingen binnen de Nederlandse economie in het tweede kwartaal van 2011 is te vinden op de website van het CBS en is bereikbaar via links bij het persbericht. De tweede raming van de economische groei voor het derde kwartaal van 2011 verschijnt op donderdag 22 december 2011.

Bruto binnenlands product: volume

Bron: CBS

Tabel 1: Bruto binnenlands product (marktprijzen)

	Waarde	Volumeverandering t.o.v.	
		zelfde periode vorig jaar	voorgaande periode ^{1)#}
	<i>mld euro</i>	<i>%</i>	
2008	594,5		1,8
2009	571,1		-3,5
2010	588,4		1,7
2008-I	147,2		3,5
II	150,4		3,0
III	143,5		1,7
IV	153,3		-0,9
2009-I	142,9		-4,1
II	143,2		-4,8
III	137,0		-3,3
IV	147,9		-2,0
2010-I	143,4		0,5
II	148,5		2,1
III	142,0		1,8
IV	154,5		2,3
2011-I	149,9		2,8
II	152,8		1,6
III	145,0		1,1

1) Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden en werkdageffecten.

#) Deze cijfers zijn bijgesteld, achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS

Tabel 2: Goederen- en dienstentotalen

	2010	2010		2011		
		III	IV	I	II	III
	<i>volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>					
Consumptieve bestedingen	0,6	0,8	0,9	0,4	-0,1	-0,8
w.v. door huishoudens	0,4	0,8	1,4	-0,1	-0,6	-1,1
door overheid	1,0	0,8	0,3	1,3	0,6	-0,2
Investeringen in vaste activa	-4,4	-2,9	0,6	10,1	4,8	4,6
Veranderingen voorraden 1)	0,5	0,0	0,7	0,6	0,6	0,4
Nationale bestedingen	0,9	1,0	1,0	2,6	0,7	0,7
Uitvoer goederen en diensten	10,8	11,0	11,1	7,0	5,3	4,0
Invoer goederen en diensten	10,6	10,9	10,2	7,2	4,4	3,8
Bruto binnenlands product	1,7	1,8	2,3	2,8	1,6	1,1

1) Waarde van verandering voorraden uitgedrukt als percentage van het bbp.

Bron: CBS

Tabel 3: Toegevoegde waarde van producenten (bruto, basisprijzen)

	2010	2010		2011		
		III	IV	I	II	III
<i>volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>						
Goederenproducenten	2,6	1,9	2,8	4,2	1,7	2,5
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,8	-2,8	-3,7	-0,5	2,2	-1,5
Industrie en energie:	7,7	6,1	6,3	2,9	0,8	2,6
w.o. Industrie	7,3	7,5	6,3	7,7	3,9	2,6
Delfstoffenwinning	11,6	2,9	5,5	-5,0	-12,1	5,4
Bouwnijverheid	-11,1	-9,0	-7,2	10,0	4,1	3,5
Commerciële dienstverlening	1,5	1,8	2,6	2,6	2,2	1,1
w.o. Handel, vervoer en horeca	4,7	5,2	6,2	6,3	3,9	1,4
Zakelijke dienstverlening	-2,4	-0,2	0,1	-0,3	1,6	0,5
Overheid en zorg	2,2	2,1	2,2	2,4	1,6	1,3
Cultuur, recreatie, overige diensten	-1,0	-0,4	-0,4	0,6	-0,1	-1,0

Bron: CBS**Tabel 4: Banen van werknemers**

	Aantal banen oorspronkelijk	Verandering t.o.v. zelfde periode vorig jaar	Aantal banen seizoen- gecorrigeerd #	Verandering t.o.v. voorgaande periode #
	X 1000	mutaties in %	x 1000	mutaties in %
2008	7 972	1,7	.	.
2009	7 905	-0,8	.	.
2010	7 870	-0,4	.	.
2008-I	7 893	2,7	7 967	0,8
II	7 997	2,0	7 970	0,0
III	8 021	1,3	7 978	0,1
IV	7 978	0,9	7 972	-0,1
2009-I	7 907	0,2	7 983	0,1
II	7 937	-0,7	7 908	-0,9
III	7 909	-1,4	7 872	-0,5
IV	7 867	-1,4	7 858	-0,2
2010-I	7 776	-1,7	7 852	-0,1
II	7 894	-0,5	7 862	0,1
III	7 905	0,0	7 871	0,1
IV	7 903	0,5	7 892	0,3
2011-I	7 810	0,4	7 889	0,0
II	7 945	0,6	7 909	0,3
III	7 938	0,4	7 905	0,0

#) Deze cijfers zijn bijgesteld, achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS

Tabel 5. Banen van werknemers naar economische activiteit

	2010	2010	2011			
		III	IV	I	II	III
	<i>x 1000</i>					
Landbouw, bosbouw en visserij	109	120	105	101	110	121
Industrie en energie	884	879	878	883	878	873
Bouwnijverheid	381	380	378	370	373	374
Handel, vervoer en horeca	1 988	2 004	2 000	1 978	2 021	2 035
Informatie en communicatie	240	238	242	241	243	240
Financiële dienstverlening	264	262	260	262	261	257
Verhuur en handel van onroerend goed	71	69	73	71	72	68
Zakelijke dienstverlening	1 300	1 332	1 313	1 269	1 326	1 347
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	535	531	531	531	527	516
Onderwijs	513	502	513	517	517	500
Gezondheids- en welzijnszorg	1 311	1 316	1 332	1 320	1 342	1 336
Cultuur, recreatie, overige diensten	274	273	278	267	274	271
Totaal	7 870	7 905	7 903	7 810	7 945	7 938
	<i>Absolute mutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar</i>					
Landbouw, bosbouw en visserij	-1	-2	2	0	0	1
Industrie en energie	-22	-17	-11	-11	-9	-6
Bouwnijverheid	-12	-11	-7	-13	-9	-6
Handel, vervoer en horeca	-4	5	20	22	31	31
Informatie en communicatie	-7	-6	-1	1	4	2
Financiële dienstverlening	-14	-14	-12	-6	-5	-5
Verhuur en handel van onroerend goed	-3	-3	-1	0	0	-1
Zakelijke dienstverlening	-37	-16	-2	21	21	15
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	8	6	-1	-8	-12	-15
Onderwijs	4	2	1	-2	-2	-2
Gezondheids- en welzijnszorg	52	54	47	34	30	20
Cultuur, recreatie, overige diensten	1	1	1	-4	0	-2
Totaal	-35	-4	36	34	51	33

Bron: CBS